

Jaarevaluatie PATS

Schooljaar 2021-2022

CJG Rijnmond. Ondersteuning bij de grootste opgave in een mensenleven.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1. Opzet evaluatie	4
2. Cijfers over PATS-trajecten.....	5
2.1. Aantal bereikte leerlingen.....	5
2.2. Kenmerken van leerlingen.....	5
2.3. Kenmerken van verzuim bij aanmelding	5
2.4. Verloop van PATS-trajecten	6
2.4.1. Aantal uitgevoerde triages.....	6
2.4.2. Aantal uitgevoerde PATS-consulten en no-shows	7
2.4.3. Aantal PATS-consulten per leerling	7
2.4.4. Ouderbetrokkenheid	8
2.4.5. Afsluiting PATS-trajecten	8
2.4.6. Zorggebruik onder PATS-leerlingen.....	8
3. Evaluatie op scholen	10
3.1. Opzet PATS-evaluatie op scholen.....	10
3.2. Resultaten uit de evaluaties	10
4. Klanttevredenheid.....	13
5. Conclusie.....	13
6. Aanbevelingen	14
7. Bijlage: deelnemende scholen.....	15

Samenvatting

Inleiding

In 2018 startten 7 scholen met de methode PATS: *Preventieve Aanpak Terugdringen Schoolziekteverzuim*. Inmiddels werken in het schooljaar 2021-2022 in Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen 53 scholen met de PATS-methode. Door PATS in te zetten, wordt zorgwekkend schoolziekteverzuim bij leerlingen in het voortgezet onderwijs vroegtijdig gesignaleerd en begeleid. Hierdoor neemt schoolziekteverzuim af en vermindert het thuiszitten en vroegtijdig schoolverlaten.

Methode

Voor de evaluatie van schooljaar 2021-2022 verzamelden we geanonimiseerde gegevens uit de digitale kinddossiers van Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Rijnmond. Jeugdverpleegkundigen voerden evaluatiegesprekken met schoolmedewerkers.

Resultaten

Het bereik van PATS toont een stijgende lijn. Dit schooljaar bereikten we 647 leerlingen; 2,2% van het totaal aantal leerlingen. Dat is twee keer zoveel als vorig jaar, met name op het beroepsgericht en praktisch onderwijs. De komende jaren verwachten we dat deze stijgende lijn zich voortzet.

Op de meeste scholen verloopt de uitvoering van PATS naar tevredenheid. In vergelijking met vorig schooljaar zijn er positieve ontwikkelingen: de signalering van schoolziekteverzuim is verbeterd, de jeugdverpleegkundige is meer zichtbaar op scholen en casussen worden minder vaak teruggelegd bij de school.

De uitvoering van PATS verliep op een aantal punten minder goed dan vorig jaar: bij de verzuimgesprekken, monitoring van gemaakte afspraken en het administratieve- en terugkoppelingsproces. Dit kan te maken hebben met de coronapandemie, personeelwisselingen en omdat meer scholen in de borgingsfase van PATS zitten.

Aanbevelingen

- ➔ Besteed op scholen in het begin van ieder schooljaar extra aandacht aan PATS. Zo staat het goed op het netvlies van alle schoolmedewerkers en kunnen er over de samenwerking afspraken gemaakt worden.
- ➔ Zet in op het tijdig signaleren van zorgelijk schoolziekteverzuim en aanmelden bij PATS.
- ➔ Zorg ervoor dat CJG-professionals na aanmelding van een leerling nauw in contact blijven met de school. Geef (tussentijds) een terugkoppeling over de voortgang van het PATS-traject.

Vanuit het expertiseteam:

- ➔ Het is belangrijk dat de gemeente een (regisserende) rol heeft bij de start en implementatie van PATS. Alle betrokken partners (school, CJG en leerplicht) dragen verantwoordelijkheid voor de implementatie: dat moet worden uitgedragen.
- ➔ Zorg dat het zorgnetwerk op scholen zo is ingericht dat ook leerlingen met zwaardere problematiek geholpen kunnen worden.

1. Inleiding

In het schooljaar 2021-2022 werkten 53 scholen in Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen met de methode PATS: *Preventieve Aanpak Terugdringen Schoolziekteverzuim*. PATS is een gestructureerde methode waarmee je signaleert dat een leerling ziek is, hem bereikt, adviseert en begeleidt. Als een leerling vaak of langdurig ziek is, kan hij niet goed onderwijs volgen. Het is belangrijk hier tijdig op in te springen om verder verzuim of zelfs schooluitval te voorkomen.

Om verder schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen zet PATS in op:

- Het vroeg signaleren van leerlingen met zorgwekkend schoolziekteverzuim.
- Het stimuleren van gesprekken tussen de mentor, de leerling en de ouders.
- Het bevorderen van een integrale samenwerking in het ondersteuningsteam.

PATS zorgt ervoor dat de leerling zo snel mogelijk de passende hulp krijgt voor het onderliggende probleem van het verzuim. Het streven is dat de leerling (waar mogelijk) weer volledig onderwijs volgt.

Binnen PATS werken we intensief samen met verschillende partijen zoals de leerling, de ouder(s) en school en zo nodig ook met een schoolmaatschappelijk werker, leerplichtambtenaar, begeleider passend onderwijs en koersconsulent.

Sinds 2018 breidde het aantal scholen dat volgens de methode PATS werkt, uit van 7 naar 53. Een overzicht van deelnemende scholen vind je op pagina 16.

Zo werkt PATS

Wanneer het schoolziekteverzuim van een leerling hoger ligt dan de landelijk vastgestelde criteria, zorgt de school dat dit bekend is bij de zorg- of ondersteuningscoördinator. De criteria zijn: de vierde ziekmelding in twaalf weken of het ziekteverzuim telt meer dan zes aaneengesloten schooldagen. Er volgt een gesprek met de leerling en de ouder(s). Als het nodig is, krijgt onze jeugdverpleegkundige die gekoppeld is aan de school daarna een melding. Deze beoordeelt op basis van triage of de leerling een consult krijgt bij de jeugdverpleegkundige of de jeugdarts. Samen met alle betrokken partijen doen we ons best te achterhalen wat de achterliggende problemen bij de leerling zijn. We willen passende ondersteuning bieden, om er zo voor te zorgen dat de leerling - waar mogelijk - onderwijs volgt en zich kan blijven ontwikkelen. De jeugdverpleegkundige of arts bespreekt de bevindingen met de leerling en ouders, stellen zo nodig een plan van aanpak op en koppelen dit terug naar school. De school monitort de uitvoering ervan en de voortgang wordt besproken in het ondersteuningsteam.

1.1. Opzet evaluatie

Deze evaluatie gaat over het schooljaar 2021-2022. Door te evalueren kunnen we PATS verder ontwikkelen en verbeteren. De verbeterpunten die hier uitkomen, nemen wij mee in de werkwijze op de deelnemende scholen en gebruiken we bij de implementatie van PATS op nieuwe scholen in het schooljaar 2022-2023.

We verzamelden geanonimiseerde gegevens uit de digitale kinddossiers van het CJG. Jeugdverpleegkundigen voerden evaluatiegesprekken met schoolmedewerkers. We vroegen ouders en leerlingen naar hun klanttevredenheid. De uitkomsten staan per onderdeel beschreven. Deze evaluatie sluiten we af met een conclusie en aanbevelingen.

2. Cijfers over PATS-trajecten

Welke leerlingen volgden een PATS-traject in schooljaar 2021-2022? Welke kenmerken had het verzuim? Hoe verliepen de trajecten? Van welke typen zorg was er sprake? Om hier inzicht in te krijgen, raadpleegden we de kinddossiers.

2.1. Aantal bereikte leerlingen

In het schooljaar 2021-2022 is bij 647 leerlingen een PATS-traject geregistreerd (469 Rotterdam, 127 Schiedam en 51 Vlaardingen). Soms is een traject al vorig schooljaar gestart of loopt het volgend schooljaar nog door. Het aantal leerlingen met een PATS-traject is 2,2% van het totaal aantal leerlingen op de deelnemende scholen (30.108).

2.2. Kenmerken van leerlingen

De leerlingen in een PATS-traject waren 11 tot en met 19 jaar oud; de meeste tussen de 13 en 16 jaar. We bereikten iets meer meisjes (56%) dan jongens (44%). Tabel 1 toont het aantal leerlingen per onderwijstype. Hieruit blijkt dat de grootste groep PATS-leerlingen op het vmbo zit. Zetten we het aantal PATS-leerlingen per onderwijstype af tegen het totaal aantal leerlingen per type op de deelnemende scholen, dan bereikte PATS grofweg 3,7% van de leerlingen op het vmbo, praktijkonderwijs en lwoo, tegenover net geen 1% van de leerlingen op de havo en het vwo¹. Hieruit kan je opmaken dat met name leerlingen op het beroepsgericht en praktisch onderwijs een PATS-traject volgden.

Tabel 1 Aantal PATS-leerlingen per schooltype*

Onderwijstype	Aantal	Percentage
Schakelklas	8	1,2%
Praktijkonderwijs	78	12,0%
LWOO	153	23,5%
VMBO	252	38,7%
HAVO	96	14,7%
VWO	64	9,8%

* De som van deze aantallen telt niet op tot 647 leerlingen, omdat een aantal leerlingen is gewisseld van type onderwijs.

2.3. Kenmerken van verzuim bij aanmelding

Er zijn twee criteria voor zorgwekkend schoolziekteverzuim en leerlingen moeten aan in ieder geval één ervan voldoen om in aanmerking te komen voor PATS.

Uit de aanmeldingen die zijn geregistreerd blijkt dat:

- Er bij 79% aanmeldingen sprake was van het criterium 'vier keer ziekgemeld binnen twaalf weken';
- Er bij 21% aanmeldingen sprake was van het criterium 'meer dan zes aaneengesloten schooldagen ziekgemeld'.

Bij ongeveer de helft van de aanmeldingen, verzuimden de leerlingen al meer dan deze criteria.

Tabel 2 toont de redenen voor het schoolziekteverzuim. Om meer zicht te krijgen op multiproblematiek tegenover enkelvoudige problematiek, clusterden we de verzuimredenen in vijf overkoepelende categorieën. Lichamelijke klachten of ziekten waren de meest voorkomende. Bij 47% van de

¹ ISK is bij deze berekening niet meegenomen.

leerlingen was er sprake van enkelvoudige problematiek. Bij 39% van de leerlingen was er sprake van problemen op meer dan één van de vijf gebieden.

Tabel 2 Redenen voor schoolziekteverzuim

Reden schoolziekteverzuim ²	Aantal (%)
Lichamelijke klachten of ziekten	488 (75%)
<i>(Vermoeden van) lichamelijke ziekten</i>	135
<i>Acute klachten</i>	10
<i>Lichamelijke klachten</i>	414
<i>Onder behandeling van een medisch specialist</i>	57
Problemen in de thuissituatie	88 (14%)
<i>Complexe (thuis)situatie</i>	60
<i>Problemen in de thuissituatie</i>	44
<i>Mantelzorg</i>	5
Psychosociale/psychiatrische klachten	180 (28%)
<i>(Vermoeden van) psychische/psychiatrische ziekten</i>	54
<i>Psychische/psychiatrische klachten</i>	98
<i>Psychosociaal functioneren</i>	96
Ongezonde leefwijze	64 (10%)
School gerelateerde problemen	84 (13%)
Onbekend/ reden onduidelijk	89 (14%)

2.4. Verloop van PATS-trajecten

2.4.1. Aantal uitvoerende triages

Als leerlingen worden aangemeld voor PATS, start de jeugdverpleegkundige met een triage: een inschatting van de aard en ernst van de situatie. De jeugdverpleegkundige gebruikt hiervoor de informatie die de school heeft aangeleverd op het aanmeldformulier. Op basis hiervan wordt besloten of de leerling een consult krijgt bij een jeugdverpleegkundige of een jeugdarts. De uitkomst kan ook 'retour school' zijn, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende gegevens zijn om de triage goed uit te voeren of omdat er een meer didactisch probleem lijkt te spelen.

Er zijn 492³ triages geregistreerd. Daaruit blijkt dat de uitkomst van de meeste triages een consult bij de jeugdverpleegkundige was (zie tabel 3).

Tabel 3 Uitkomsten van triage

Uitkomst triage	Aantal	Percentage
Jeugdarts	175	35,6%
Jeugdverpleegkundige	296	60,2%
Jeugdarts en verpleegkundige	9	1,8%
Retour school	5	1,0%
(Nog) onbekend	7	1,4%

² De verschillende redenen voor schoolziekteverzuim zijn geclusterd in 5 overkoepelende categorieën (gearceerd), waarvan de eerste 3 bestaan uit meerdere subcategorieën. Per overkoepelende categorie is gekeken naar het aantal unieke leerlingen, waardoor de som van de subcategorieën niet optellen tot het totaal aantal per categorie.

³ Niet bij alle 647 leerlingen is dit schooljaar een triage geregistreerd. Sommige leerlingen hebben vorig schooljaar een triage gehad of is er (nog) geen triage geregistreerd.

2.4.2. Aantal uitgevoerde PATS-consulten en no-shows

Er zijn 565 PATS-consulten met ouder(s) en leerlingen uitgevoerd (persoonlijk, telefonisch of via beeldbellen). Deze consulten waren met alleen de leerling (113; 20%), met alleen de ouder(s) (70; 12,4%) of met de leerling en ouder(s) samen (367; 65%). Bij 15 consulten (2,6%) was dit (nog) niet geregistreerd. We registreerden in totaal 266 no-shows.

Naast de PATS-consulten was er 405 keer aanvullend telefonisch of e-mail contact met ouder(s) en of leerlingen. Ook stemden we 832 keer af met ketenpartners, zoals medisch specialisten, psychologen, wijkteams, scholen, etc.

2.4.3. Aantal PATS-consulten per leerling

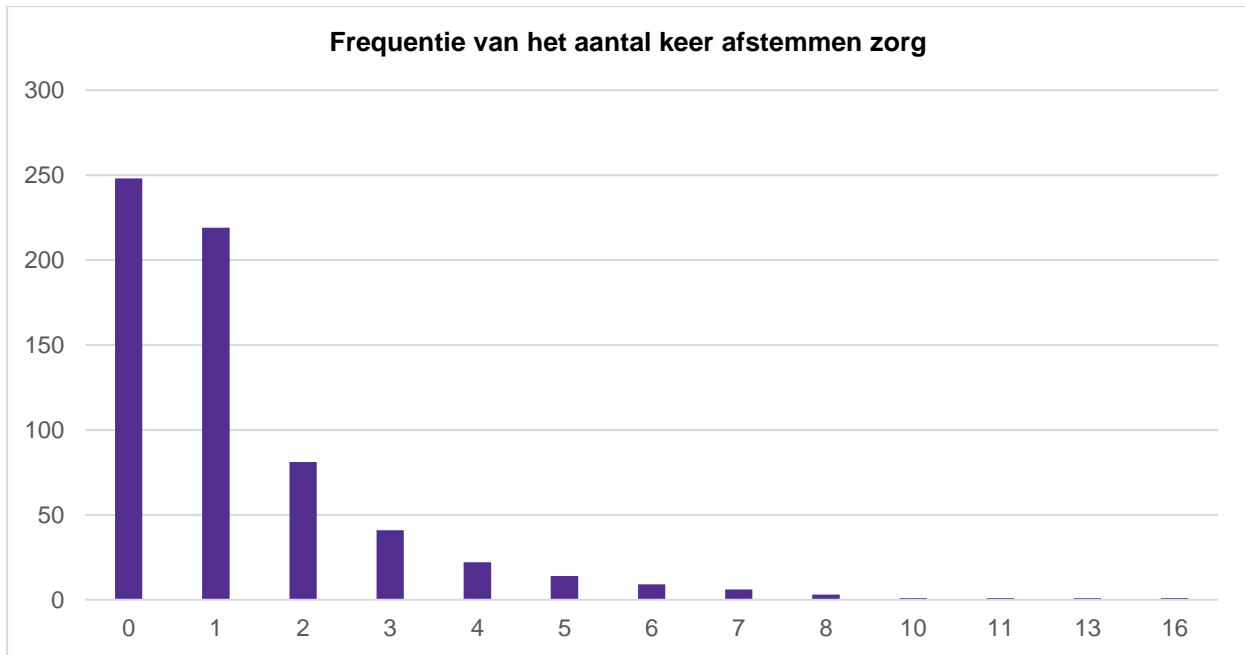
Figuur 1 toont hoe vaak er contact was met ouder(s) of leerlingen (persoonlijk, telefonisch/beeldbellen of e-mail).

Met 82% van de ouder(s) of leerlingen (530) was er minimaal één keer en maximaal 13 keer contact. Met de overige 18% van de leerlingen (117) was (nog) geen contact. Deze leerlingen hebben we (nog) niet bereikt of nodigen we uit voor een consult volgend schooljaar. 29% van de leerlingen verscheen minimaal één keer zonder bericht niet op een afspraak (no-show).

Figuur 2 toont hoe vaak we voor leerlingen afstemden met ketenpartners. Dat gebeurde voor 62% van de leerlingen. Er werd minimaal één keer en maximaal 16 keer afgestemd.

Figuur 1

Figuur 2

2.4.4. Ouderbetrokkenheid

Bij 82% van de leerlingen was minimaal één ouder aanwezig bij minstens 1 PATS-consult met een CJG-professional. In veel gevallen lukt het ons dus om een ouder te betrekken bij het PATS-traject.

2.4.5. Afsluiting van PATS-trajecten

Dit schooljaar sloten we bij 299 leerlingen (46%) een PATS-traject af. Vijf leerlingen sloten twee keer het traject af. Bij de overige leerlingen loopt het PATS-traject volgend schooljaar nog door.

Onze professionals adviseerden 200 keer dat een leerling volledig kon deelnemen aan het lesprogramma (66%). Ze adviseerden 45 keer dat een leerling gedeeltelijk kon deelnemen aan het lesprogramma (15%). In 59 gevallen werd een ander of geen advies gegeven (19%), bijvoorbeeld omdat de CJG-professional geen contact kreeg met een leerling.

Bij 53 leerlingen legde de CJG-professional de casus terug bij school (9%). Bijvoorbeeld om de leerling en het gezin te motiveren voor het inzetten van PATS-begeleiding door het CJG of om eventueel te melden bij de leerplichtambtenaar.

2.4.6. Zorggebruik onder PATS-leerlingen

Tabel 4 toont naar welk type zorg leerlingen werden verwezen en welke zorg zij ontvingen tijdens het PATS-traject.

Er ontvingen 297 leerlingen (46%) zorg, van wie 21 meerdere typen zorg. De meeste leerlingen waren onder behandeling van de huisarts en/of een medisch specialist. Wij verwezen 171 leerlingen (26%) door voor zorg, meestal naar de huisarts, waarvan 22 leerlingen naar meerdere typen zorg. In totaal ontvingen 368 leerlingen (57%) zorg en/of kregen een verwijzing.

Tabel 4 Verwijzingen naar en ontvangen zorg tijdens PATS-trajecten

Type zorg	Aantal leerlingen dat is verwezen door het CJG		Aantal leerlingen dat zorg ontving tijdens PATS	
Binnen CJG	18	2,8%	3	0,5%
Alternatieve geneeswijzen	1	0,2%	3	0,5%
GGZ	14	2,2%	23	3,6%
Huisarts	80	12,4%	105	16,2%
Onderwijs gerelateerd	22	3,4%	18	2,8%
Paramedische zorg	25	3,9%	14	2,2%
Medisch specialist	27	4,2%	104	16,1%
Wijkteam	14	2,2%	32	4,9%
Wijknetwerk	4	0,6%	10	1,5%
Veilig Thuis	-	-	1	0,2%
Jeugdbescherming	1	0,2%	5	0,8%

Welke verschillen zien we met vorig schooljaar?

- ➔ We hebben absoluut 2,5 keer zoveel leerlingen bereikt met PATS dan vorig schooljaar. Ook relatief bereikten we twee keer zoveel leerlingen. De verminderde impact van de coronapandemie op het signaleren en aanpakken van schoolziekteverzuim kan hiervoor een verklaring zijn. Daarnaast is op steeds meer scholen de implementatie van PATS afgerond.
- ➔ De kenmerken van de leerlingen die we met PATS bereiken zijn beide schooljaren vergelijkbaar. PATS bereikte ook dit jaar meer leerlingen op het beroepsgericht en praktisch onderwijs. Het bereik op dit onderwijstype is gestegen ten opzichte van vorig jaar (van 1,8% naar 3,7%). Deze stijging is minder groot op havo/vwo (van 0,6% naar bijna 1%).
- ➔ Er zijn geen grote verschillen wat betreft kenmerken van verzuim. Wel kregen relatief meer leerlingen dit jaar een consult bij de jeugdverpleegkundige (van 49% naar 60%). Minder leerlingen kregen een consult bij zowel de jeugdarts als jeugdverpleegkundige (van 9% naar 1,8%). Deze verschuiving heeft mogelijk te maken met de fase van het implementatieproces. Hoe meer ervaring de CJG-professionals hebben met PATS, hoe duidelijker de rol van de jeugdarts en -verpleegkundige is.
- ➔ De frequentie van het contact met ouder(s) of leerlingen en hoe vaak zorg werd afgestemd, is beide schooljaren vergelijkbaar. Wel zien we wat meer uitschieters dit jaar in het aantal keer contact, wat erop kan duiden dat we iets meer intensievere trajecten hebben.
- ➔ De ouderbetrokkenheid was dit jaar wederom hoog. De percentages van beide schooljaren zijn nagenoeg gelijk.
- ➔ Bij de afsluiting van PATS-trajecten zien we een daling in het percentage leerlingen waarvan de CJG-professional de casus teruglegt bij school (van 27% naar 9%). Een CJG-professional doet dit bijvoorbeeld om de leerling en het gezin, door school, te laten motiveren voor het inzetten van PATS-begeleiding door het CJG of om eventueel te melden bij de leerplichtambtenaar. Dat hier een daling te zien is, is een positieve ontwikkeling.
- ➔ Er zijn geen grote verschillen in zorggebruik met vorig jaar. In beide jaren maakten leerlingen vooral gebruik van zorg via de huisarts en medisch specialist.

3. Evaluatie op scholen

Jaarlijks evalueren CJG-professionals en de school samen de uitvoering van PATS. In een evaluatiegesprek bespreken ze wat er goed en minder goed gaat. Ook maken ze afspraken voor het volgende schooljaar. Dit leggen ze vast in een digitaal evaluatieformulier.

3.1. Opzet PATS-evaluatie op scholen

Eind afgelopen schooljaar vulden we voor 23 van de 53 PATS-scholen een digitaal evaluatieformulier in. Dat waren scholen in Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen. Bij vijf hiervan was een evaluatie (nog) niet mogelijk, omdat er wisselingen waren in het personeel of ze pas later in het schooljaar startten met PATS. De overige scholen streven ernaar de evaluatiegesprekken aan het begin van het nieuwe schooljaar te voeren. Als hier nieuwe informatie uitkomt, delen we dat in ons jaarverslag.

De evaluatiegesprekken vonden plaats in de periode van mei tot en met juli 2022. Ze werden voornamelijk met zorgcoördinatoren gevoerd (74%). Soms sloot een andere schoolprofessional aan, zoals een verzuimcoördinator. De overige gesprekken voerden we met een leerlingcoördinator, jaarleider of ondersteuningscoördinator. De resultaten zijn geanalyseerd; de hoofdlijnen staan hieronder beschreven.

3.2. Resultaten uit de evaluaties

Algemene waardering voor de uitvoering van PATS

- ➔ Bijna alle scholen (83%) gaven een voldoende (cijfer 6, 7 of 8) voor de uitvoering van PATS. Professionals zijn o.a. tevreden over de samenwerking en korte lijnen, het tijdig signaleren en aanmelden, het (stijgende) aantal meldingen, de impact van PATS op het schoolziekteverzuim van leerlingen en de bereikbaarheid van de CJG-professionals. Op de overige scholen verloopt de uitvoering niet naar wens, bijvoorbeeld door langdurige ziekte van de jeugdverpleegkundige of gebrek aan uniforme werkwijze en duidelijke afspraken over PATS.

Terugblik (op)start van PATS begin van het schooljaar

- ➔ De meeste scholen besteedden aan het begin van het schooljaar extra aandacht aan PATS, bijvoorbeeld met een start- of opfrisbijeenkomst. Op bijna alle scholen verliep de opstart van PATS begin dit schooljaar naar tevredenheid. Ook zijn er ideeën om de start van PATS te verbeteren, zoals het organiseren van een PATS-bijeenkomst voor nieuwe schoolmedewerkers of een themabijeenkomst rondom schoolziekteverzuim.
- ➔ De meeste scholen evalueerden het tweede jaar op rij. De afspraken uit de vorige evaluatie zijn op bijna alle scholen (deels) gerealiseerd.

Signaleren van verzuim en verzuimgesprek

- ➔ Veel scholen lukt het om op tijd zorgwekkend schoolziekteverzuim te signaleren. Er zijn uiteenlopende redenen voor als dat niet lukt. Vaak wordt genoemd dat het lastig is om het verzuim goed bij te houden, ook omdat de schoolregistratiesystemen dit niet ondersteunen.
- ➔ Het lukt de meeste scholen om altijd of meestal een verzuimgesprek te voeren met de leerling of ouder(s). Aandachtspunt is dat op de helft van de scholen niet alle mentoren voldoende handvatten hebben om dit verzuimgesprek te voeren. Ook verlopen deze gesprekken niet altijd naar tevredenheid, bijvoorbeeld omdat ouders niet openstaan voor ondersteuning vanuit het CJG.

Aanmelding voor PATS

- Wanneer een leerling kan worden aangemeld voor PATS, is meestal wel duidelijk. Bij sommige bestaat er wat onduidelijkheid, bijvoorbeeld omdat er al veel hulpverleners betrokken zijn. Sommige CJG-professionals benoemen dat leerlingen te laat worden aangemeld, waardoor preventie minder goed mogelijk is.
- Het administratieve proces rondom de aanmeldingen verloopt meestal naar tevredenheid. Wel vinden sommige schoolmedewerkers het aanmeldformulier niet optimaal, of wordt volgens de CJG-professional niet de juiste informatie op het aanmeldformulier gezet.
- Op sommige scholen is het een aandachtspunt dat ouders en leerlingen vooraf beter worden geïnformeerd over PATS en de rol van het CJG.

Terugkoppeling en re-integratieplannen

- De terugkoppeling vanuit de CJG-professional naar de school, heeft op het merendeel van de scholen extra aandacht nodig. Scholen willen snel duidelijk hebben wat de belastbaarheid van een leerling is, maar in de praktijk is dit niet altijd mogelijk. Bijvoorbeeld omdat we een leerling niet kunnen bereiken of omdat we geen contact krijgen met betrokken hulpverleners. Daarnaast wordt het terugkoppelformulier niet altijd eenduidig gebruikt. De meeste scholen kunnen goed uit de voeten met de opgestelde re-integratieplannen.

Monitoren van de afspraken met leerlingen

- Op de meeste scholen is het helder wie de gemaakte afspraken uit de re-integratieplannen monitort, en lukt dat monitoren ook. Sommige scholen zijn van plan hier intern betere afspraken over te maken of komen er onvoldoende aan toe.

Samenwerking binnen PATS

- Op bijna alle scholen is het helder wie welke rol heeft binnen PATS en op de meeste is er voldoende afstemming over PATS. Op een aantal scholen is meer overleg raadzaam.
- De jeugdverpleegkundige is voldoende zichtbaar op de meeste scholen. Op sommige scholen was deze zichtbaarheid minder, bijvoorbeeld door de coronaperiode.

Borging van PATS

- Op de meeste scholen is er voldoende draagvlak voor PATS. Wel is er meer nodig om PATS te blijven borgen. Er zijn verschillende opties: regelmatig overleg, PATS op de agenda zetten van zorgoverleggen, een opfrisbijeenkomst aan het begin van elk schooljaar en mentoren opnieuw trainen in gespreksvoering. Het is belangrijk om elk schooljaar weer aandacht te besteden aan PATS, om zo ook nieuwe medewerkers te informeren.
- Nieuwe mentoren moeten voldoende worden ingewerkt en getraind in PATS, dat vormt op de meeste scholen nog een punt van aandacht.

Welke verschillen zien we met vorig schooljaar?

- Dit jaar lukte het meer scholen om op tijd zorgelijk schoolziekteverzuim te signaleren (50% tegenover 65%). Dit komt waarschijnlijk door de coronapandemie, waar scholen vorig jaar nog veel belemmering van ondervonden.
- Het percentage scholen dat aangaf 'altijd' of 'meestal' een verzuimgesprek met leerlingen te voeren nadat ze zorgelijk schoolziekteverzuim signaleerden, was gelijk aan vorig jaar. Wel voerden minder scholen 'altijd' deze gesprekken (61% tegenover 48%). Ook lag het percentage scholen waarop alle professionals genoeg handvatten hadden om de verzuimgesprekken te voeren lager (61% tegenover 48%). Hierdoor verliepen de verzuimgesprekken dit jaar minder naar tevredenheid.
- Het is op minder scholen altijd helder wanneer een leerling voor PATS aangemeld kan worden (72% tegenover 56%). Ook was men iets minder tevreden met het administratieproces. Er waren verder geen grote verschillen rondom de aanmelding.
- Op minder scholen was men altijd tevreden over het terugkoppelingsproces (56% tegenover 39%). Dit jaar waren scholen vaker wisselend tevreden. Wel waren scholen even tevreden over de inhoud van de terugkoppelingen en re-integratieplannen.
- Het is op minder scholen altijd duidelijk wie de gemaakte afspraken monitort en hoe vaak (83% tegenover 56%). Dit monitoren lukt ook iets minder goed (61% tegenover 52%).
- Er is geen verschil in rolhelderheid en afstemming over PATS; dit is beide jaren voldoende. De jeugdverpleegkundige was meer zichtbaar dit jaar (50% tegenover 65%).
- Beide jaren was er op de meeste scholen voldoende aandacht en draagvlak voor PATS. Wel is dit jaar opnieuw een aandachtspunt dat nieuwe mentoren goed ingewerkt moeten worden. Op minder scholen is er meer nodig om PATS te blijven borgen (83% tegenover 65%).
- Een mogelijke verklaring voor de verschillen met vorig jaar is dat de meeste scholen in de borgingsfase van PATS zitten. De aandacht die er in het begin van de implementatie voor was, is onder andere door de coronapandemie verminderd. Dat en bijkomende personeelwisselingen kunnen zorgen voor onduidelijkheden in de uitvoering en samenwerking.

4. Klanttevredenheid

Helaas zijn er dit jaar weer onvoldoende vragenlijsten ingevuld om de resultaten van de klanttevredenheid weer te geven. We probeerden de afgelopen jaren op verschillende manieren ervoor te zorgen dat ouders en leerlingen de evaluatievragenlijst invullen, zoals via e-mail, sms en op papier. Het blijft lastig om bij deze groep de tevredenheid te meten.

Voor komend schooljaar gaan wij experimenteren met een QR-code die linkt naar de vragenlijst. De QR-code komt op de flyers die CJG-professionals kunnen uitdelen. Op deze manier hopen we volgend jaar over klanttevredenheid te kunnen rapporteren.

5. Conclusie

Er is een stijgende lijn te zien in het bereik van PATS. Dit schooljaar bereikten we 647 leerlingen, 2,2% van het totaal aantal leerlingen. Dit is twee keer zoveel als vorig jaar, met name op het beroepsgericht en praktisch onderwijs. Een verklaring kan zijn dat de coronapandemie dit schooljaar minder impact had op het signaleren en aanpakken van schoolziekteverzuim. Daarnaast is op steeds meer scholen de implementatie van PATS afgerond, waardoor de methode beter is ingebed in de scholen. De komende jaren verwachten we dat deze stijgende lijn zich voortzet.

Op de meeste scholen verloopt de uitvoering van PATS naar tevredenheid. In vergelijking met vorig schooljaar zijn er een aantal positieve ontwikkelingen:

- ➔ De jeugdverpleegkundige was op relatief meer scholen voldoende zichtbaar.
- ➔ Op de meeste scholen is er voldoende draagvlak en aandacht voor PATS. De rolverdeling binnen PATS blijft helder en er is voldoende afstemming.
- ➔ Het lukt relatief meer scholen om op tijd zorgelijk schoolziekteverzuim te signaleren.
- ➔ Ouderbetrokkenheid bij PATS-trajecten blijft onverminderd hoog. Dit is een belangrijk aspect van PATS.
- ➔ Scholen kunnen goed uit de voeten met de terugkoppelingen en re-integratieplannen.
- ➔ CJG-professionals hoeven bij afsluiting van een PATS-traject minder vaak een casus terug te leggen bij school. Dit betekent bijvoorbeeld dat ouder(s) of leerlingen minder vaak door school gemotiveerd hoeven worden voor PATS of dat er minder vaak gemeld hoeft te worden bij de leerplichtambtenaar.

Wel verliep de uitvoering van PATS op een aantal punten minder goed dan vorig jaar, namelijk bij de verzuimgesprekken, de monitoring van de gemaakte afspraken en het administratieve- en terugkoppelingsproces. Ook was het minder helder wanneer een leerling voor PATS aangemeld kon worden of werden zij te laat aangemeld. Dit laatste zien we ook terug in de kinddossiers. Een verklaring voor de verschillen met vorig jaar kan zijn dat meer scholen in de borgingsfase van PATS zitten. In het begin van de implementatie was er veel aandacht voor PATS. Daarna verminderde op sommige scholen de aandacht, mede door de coronapandemie. In combinatie met personeelwisselingen kan dit zorgen voor onduidelijkheden in de uitvoering en samenwerking. Het is belangrijk dat er voldoende aandacht blijft voor PATS.

6. Aanbevelingen

Aanbevelingen uit de evaluatie

- Besteed op scholen in het begin van elk schooljaar extra aandacht aan PATS (ook na de implementatie en borging). Zo staat PATS goed op het netvlies van alle schoolmedewerkers en kunnen er afspraken gemaakt worden over de samenwerking. Betrek hierbij ook samenwerkingspartners, zoals de leerplichtambtenaar. Per school moet bekeken worden wat er nodig is en op welke manier dit vorm krijgt, bijvoorbeeld met een opfrisbijeenkomst, training of themabijeenkomst.
- Zet in op het tijdig signaleren van zorgelijk schoolziekteverzuim en het aanmelden bij PATS. Hoe eerder CJG-professionals in gesprek kunnen met ouder(s) en leerlingen, hoe meer zij voor hen kunnen betekenen in de preventie van verder schoolziekteverzuim en schooluitval.
- Het is belangrijk dat CJG-professionals na aanmelding van een leerling in nauw contact blijven staan met de school en tussentijds een terugkoppeling geven over de voortgang van het PATS-traject. Op deze manier blijft de school goed op de hoogte van het proces.

Aanbevelingen van het expertiseteam

- PATS is een samenwerking tussen verschillende partijen, zoals het CJG, scholen en de leerplichtambtenaar. CJG Rijnmond was de afgelopen jaren verantwoordelijk voor de implementatie van PATS op de scholen. De ervaring leert dat dit geen optimale situatie is. Het is belangrijk dat de implementatie van PATS in gezamenlijkheid wordt uitgevoerd.
 - Het expertiseteam beveelt aan om gemeenten een duidelijke (regisserende) rol te geven bij de implementatie van PATS. Dit kan met een voorlichting aan schoolbesturen, directies en afdeling leerplicht over schoolziekteverzuim en de visie van gemeenten om dit verzuim terug te brengen. Daarin kan informatie over de financiering en verantwoordelijkheden in het netwerk uitgelegd worden. Het doel is om een gezamenlijke verantwoordelijkheid te creëren voor de PATS-methode.
- CJG-professionals krijgen in de praktijk regelmatig te maken met zware casuïstiek waarbij preventie niet meer aan de orde is. PATS is voor deze leerlingen minder effectief, waardoor het risico op terugkerend schoolziekteverzuim en schooluitval groot is. Deze casussen zijn belastend voor CJG-professionals, omdat het bereiken van deze leerlingen en het inzetten van passende ondersteuning lastiger is. Ook lopen zij vaak aan tegen wachtlijsten, waardoor klachten erger kunnen worden en wij langer betrokken blijven. De leerplicht kan in deze gevallen niet optreden, omdat er geen sprake is van ongeoorloofd verzuim. Deze leerlingen kunnen tussen wal en schip vallen.
 - Het expertiseteam beveelt aan het zorgnetwerk op scholen zo in te richten dat ook leerlingen met zwaardere problematiek geholpen kunnen worden. Hiervoor is een optimale samenwerking nodig tussen partijen in het ondersteuningsteam.

7. Bijlage: deelnemende scholen

Gemeente	School
Rotterdam	Accent Praktijkonderwijs
Rotterdam	Accent Praktijkonderwijs Hoogvliet
Rotterdam	Avicenna College
Rotterdam	Calvijn Zuider Gymnasium
Rotterdam	CSG Calvijn Juliana
Rotterdam	CSG Calvijn Meerpaal
Rotterdam	CSG Melanchthon Wilgenplaslaan
Rotterdam	De Passie Rotterdam
Rotterdam	Erasmiaans Gymnasium
Rotterdam	Experience College
Rotterdam	GSR Randstad
Rotterdam	HPC Charlois
Rotterdam	KSG Emmauscollege Rotterdam
Rotterdam	LMC Montfort College
Rotterdam	LMC VMBO-Zuid Veenoord
Rotterdam	LMC-Unie Noord Theater havo/vwo
Rotterdam	Marnix Gymnasium
Rotterdam	Mavo Centraal
Rotterdam	Melanchthon Kralingen
Rotterdam	Montessori Lyceum Rotterdam
Rotterdam	Nova College - locatie Palmentuin
Rotterdam	OSG Einstein Lyceum
Rotterdam	OSG Grafisch Lyceum Rotterdam
Rotterdam	OSG Grafisch Lyceum Rotterdam
Rotterdam	OSG Wolfert College
Rotterdam	OSG Wolfert Dalton
Rotterdam	OSG Wolfert ISK
Rotterdam	OSG Wolfert Tweekalig
Rotterdam	Penta college CSG, Godfried Richter
Rotterdam	Roncalli MAVO [17KY] Tattistraat
Rotterdam	Rotterdam Design College-ISK
Rotterdam	Rudolf Steiner, Tamboerstraat
Rotterdam	Scholengroep Nieuw Zuid: Het Olympia College
Rotterdam	Scholengroep Nieuw Zuid: Het Rotterdams Vakcollege De Hef
Rotterdam	Vak College Hillegersberg
Rotterdam	Vakcollege Zuidrand
Rotterdam	VMBO Scheepvaart en Transport College - locatie Anthony Fokkerweg
Rotterdam	VMBO Scheepvaart en Transport College - locatie Westzeedijk
Rotterdam	Wartburg College De Swaef
Rotterdam	Wartburg College Guido de Bres
Rotterdam	Young Business School Rotterdam
Rotterdam	Zuiderpark College
Schiedam	Lentiz LIFE College
Schiedam	Lyceum Schravenlant
Schiedam	MAVO Schravenlant XL
Schiedam	ProNovaCollege
Schiedam	SGM Spieringshoek
Schiedam	Stedelijk Gymnasium Schiedam
Vlaardingen	Het Lyceum Vos
Vlaardingen	Lentiz Geuzencollege - locatie Westwijk
Vlaardingen	Lentiz Geuzencollege - locatie Holy
Vlaardingen	Lentiz Geuzencollege - locatie Westwijk
Vlaardingen	Lentiz Groen van Prinstererlyceum

Kies hier een backcover

Colofon

Tekst: Expertiseteam PATS
CJG Rijnmond, Westblaak 171, 3012 KJ Rotterdam
Datum: augustus 2022
Versie: -